

Eser tahlil ve tenkitleri

«Beccaria, — *Suçlar ve Cezalar (yahut Beşeriyetin Mecellesi)* - Tercüme eden : Muhittin Göklü; İstanbul, 459 sahife, fiyatı 7,5 lira.

Yaşadığı devirde cari olan ve makbul tutulan ceza telâkkileriyle prensiplerini ve hususile —suçu ikrar ettirmek için işkenceler yapmak, maznuna yemin verdirmek gibi — çok sakim yargılama usullerini, tahki-kat ve muhakemenin gizliliğini, kanunların keyfî tefsir ve tatbiklerini, türlü adaletsizlikleri ve bütün bunlardan doğan ve adalet kisvesine bürünen zulümleri cesaretle tenkit ve teşhir ettikten sonra, ceza hukuku sahasında insanlık ve adalet yolunda yapılması gereken inkılâbın esas prensiplerini (Suçlar ve Cezalar - Des délits et des Peines) adlı eserile ortaya atmış olduğu ve bu suretle muhtelif memleketlerin mevzuatının tadil ve ıslahında müessir ve âmil olduktan başka asıl klâsik mektebi kurduğu için ceza hukuku tarihinin mümtaz simalarından olan Beccaria'nın bu çok meşhur ve ölmez eserinin muhtevasını burada tahlil edecek değiliz. Biz aktüalitesini daima muhafaza eden bu maruf ve klâsik eserin dilimize çevrilmesi gibi cidden takdir ve şükrana değer büyük bir himmetten bahsetmekle iktifa eyleyeceğiz.

Ash olan İtalyancadan bütün Avrupa dillerine —hattâ bazılarına bir kaç defa — tercüme edilmiş olan bu eserin, aradan bir hayli zaman geçtiği halde, dilimize çevrilmemiş olması, teessüfe şayan bir boşluk ve Türk hukukçuları için büyük bir mahrumiyet idi. İşte İstanbul Barosu avukatlarından, Paris Üniversitesi Kriminoloji Enstitüsü Ceza ve İnfaz İlimleri Şubeleri mezunlarından Dr. Muhittin Göklü, ceza hukukunun ana kitaplarından olan Beccaria'nın bu eserini takdir ve tebcile değer bir azim, fedakârane bir gayret, derin bir vukuf ve ihtimam ile, tercüme etmiş ve bu suretle Türk Hukuk Kitaplığının büyük bir boşluğunu doldurmağa muvaffak olmuştur.

Tercümenin bazen telif kadar ehemmiyetli bir iş olduğunu idrak eylediği ön sözlerindeki mütevazı ifade ve mülâhazalarından anlaşılan mürtecimde — aşikâr olan kudreti kalemiyesinden başka — muvaffakiyetinin başlıca âmillerinden olmak üzere, bir hususiyet göze çarpmaktadır : o, Beccaria'nın meftunudur, eserine ve dehasına aşık olmuş, bütün fikirlerine nüfuz ederek benimsemiş ve asıl eserin lafız ve ruhundaki kudret ve ihtişamı tercümesine de inikâs ve intikal ettirmek maharetini göstermiştir.

Eserin fransızca bir kaç tercümesi vardır. Mütercim bunların içinden, en çok beğendiği André Morellet tarafından yapılmış olan tercümeyle tercih ederek türkçeye çevirmiştir [*].

Dr. Muhittin Göklü yalnız bu muazzam eseri tercüme ile iktifa etmemiş, Becarria'nın muasırları olan Diderot, Brissot de Varville, Mirabeau, de Servan, de Rizzi, kitabı insanlığın mecellesi Code de l'humanité diye vasıflandırmış bulunan Voltaire gibi meşhurların ve bizzat Morellet'nin eser hakkında yazdıkları notları da tercüme ederek kitaba ilâve eylediği gibi, eseri şiddetle tenkit ve hattâ müellifini dinsizlik ve ihanetle itham etmeğe kadar varmış olan Vallombreuse manastırı rahibi Vincenzo Facchinei de Cofri'nin (Suçlar ve Cezalar kitabı hakkında notlar ve müşahedeler) adlı kitabındaki tariz ve tenkitlerin ve Beccaria'nın bunlara verdiği cevapların hülâsalarını eklemiştir. Bundan başka mütercim, muayyen bazı noktalar hakkında, çok vukufu ve mevzulara tamamilen nüfuz ve hâkimiyetini gösteren şahsî mülâhaza ve mütalâalarını dip notu olarak derceylemeği de ihmal etmemiştir.

Eser sade, açık ve sürükleyici bir üslûb ile tercüme edilmiş olduğu gibi baskısı da çok nefis ve hususî bir ihtimam mahsulüdür.

Bütün hukukçularımız için paha biçilmez bir tetkik ve tettebbü kaynağı olan ve hukuk kitaplığımızı zenginleştiren bu tercümeyle vücade getirmeğe muvaffak olmuş ve Beccaria ile ölmez eserini memleketimize de tanıtmak şerefini kazanmış bulunmasından dolayı Dr. Muhittin Göklü'yü candan tebrik etmeği borç bilirim.

Ord. Prof. Dr. Tahir Taner

[*] Diğer tercümeleden biri E. Chaillou de Lizy'nindir. 1822 de Paris'te basılmış başka bir tercüme daha vardır ki mütercimi meçhul kalmış ve kitabın üzerinde yalnız tâbli olan Warin - Thierry'nin ismi gösterilmiştir. Fakat bir tesadüf bu mütercimnin adını bize öğretmiştir: Paris'te Seine nehri kıyısında eski kitap satan bukinistlerde görüp aldığım bu 1822 tercümesinin bir nüshasının ilk sahifesinde, kitabın table ithaf edildiğini mübeyyin ve bizzat mütercimnin el yazısıyla yazılıp imza edilmiş şöyle bir cümle vardır: «A Monsieur Warin - Thierry De la part du traducteur, son ami» imza: Collin de Plamy. Böylece eserin 1822 tercümesini yapmış olan zatın adı da belli olmuş demektir.